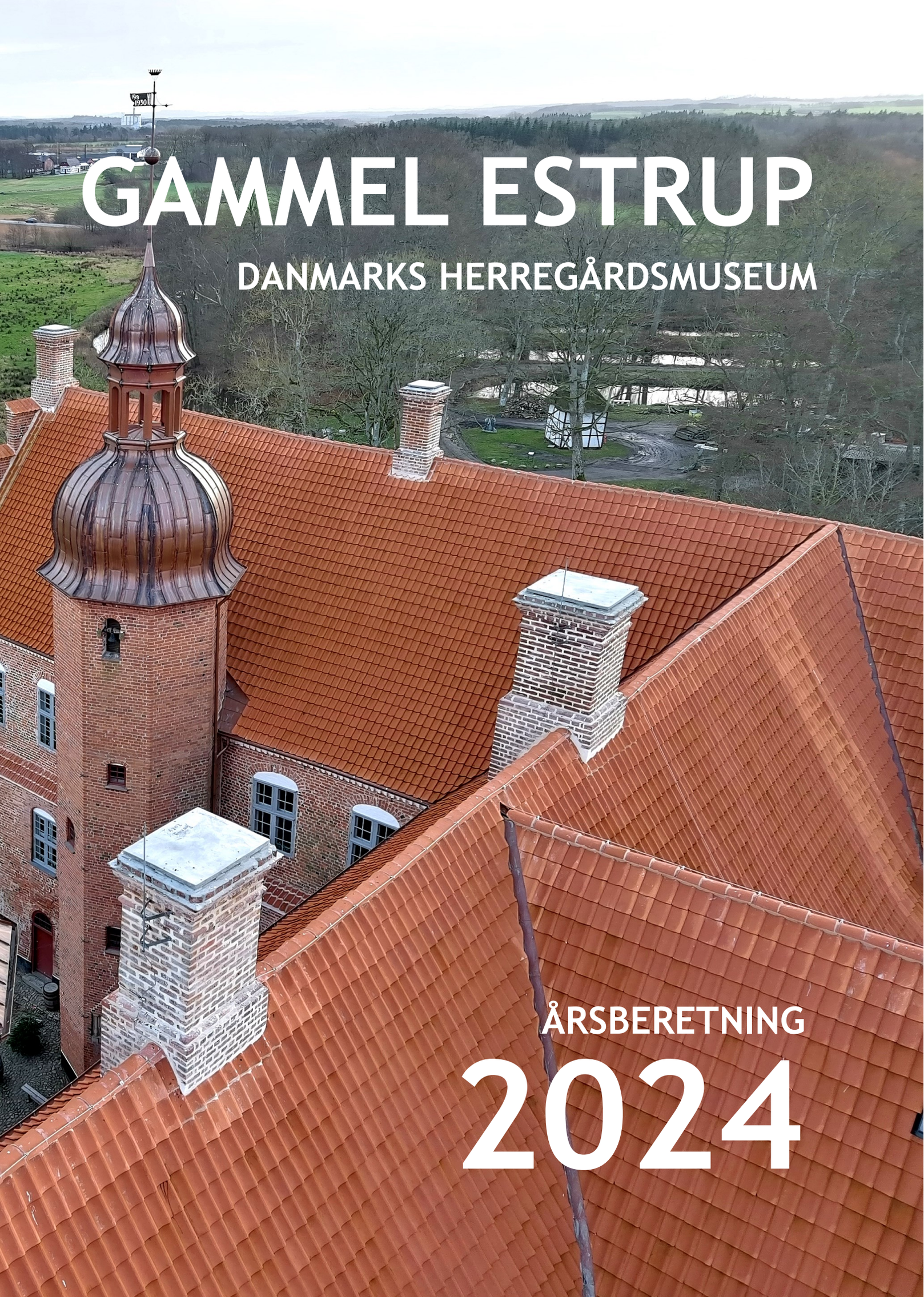

GAMMEL ESTRUP

DANMARKS HERREGÅRDSMUSEUM

ÅRSBERETNING

2024

INDHOLD

05 FORORD
06 SAMLING
08 BEVARING
11 UDSTILLINGER
12 AKTIVITETER
14 BØRN & UNGE
17 UDGIVELSER
19 FORSKNING
20 PERSONALE
23 TAL & STATISTIK
25 ØKONOMI
26 TAK TIL
29 ENGLISH

FORORD

Af museumsdirektør Kasper Steenfeldt Tipsmark

I 2024 tog Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum hul på en ny femårig handlingsplan for 2024-2028, og museet rundede med tagprojektet en milepæl i forhold til den kontinuerlige bevaring af hovedbygningen. Til trods for stillads og høj byggeaktivitet strømmede 88.896 nysgerrige gæster til.

Sideløbende hermed anlagde Gammel Estrup et jordvarmeanlæg til afløsning af det gamle oliefyr. Der blev opnået tilsagn til afgørende forskningsprojekter om herregårdens tjenestefolk, indsamlet nationalt, indviet en ny kanoanløbsplads med formidlingsområde, udviklet nye skoleforløb til julen, videreudviklet på flagskibsarrangementer og meget mere — alt sammen på baggrund af dedikeret arbejde og stor passion fra alle de gode folk og frivillige på Gammel Estrup.

2024 blev også året, hvor en museumsreform endelig blev vedtaget. Her blev Gammel Estrup placeret i tilskudskategori 3 og ikke kategori 4 ligesom andre tidligere §16-museer — de såkaldte specialmuseer.

Herregårdene udgør en særlig national kulturarv med afgørende betydning for samfundsudviklingen i Danmark.

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum vil søge om omplacering for at få balance mellem statstilskud og museets nationale arbejde.

SAMLING

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen

Som Danmarks nationale herregårdsmuseum samler Gammel Estrup ind fra herregårde i hele landet og alle sociale lag på herregården — i disse år med særligt fokus på de ansatte og herregårdene i det 20. og 21. århundrede.

Blandt erhvervelserne var maleriet *Udsigt over Frederikslund ved Slagelse* af maleren Hans Harder, 1868. Maleriet viser herregården St. Frederikslund på Sjælland, og det tilhørte Baron Otto Rosenørn-Lehn fra Orebygård på Lolland.

Fra tjenestefolkenes verden indkom bl.a. en anbefaling af Ottilie Olesen, husholdningselev på Rosenholm i 1911. Af anbefalingen fremgår det, at Ottilie havde lært både finere og grovere madlavning, og at hun i øvrigt var "en sædelig og ordentlig Pige". Om det var anbefalingen fra herskabet på Rosenholm, der gjorde udslaget, er uvist, men i 1918 blev Ottilie ansat som husjomfru på Gammel Estrup, og hendes historie er i dag grundstammen i museets fortælling om herregårdskøkkenet.

BEVARING

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen

I 2024 var museets store bevaringsprojekt udskiftningen af hele tegltaget samt kobbertagene på begge trappetårne.

Projektet er museets hidtil største enkeltstående restaureringsprojekt og har involveret ikke mindre end 20.000 håndstrøgne teglsten.

Tagprojektet blev påbegyndt med stilladsopbygning i november 2023 og efter lige godt et år, hvor hovedbygningen stod pakket ind i stillads og presenninger, var taget endelig færdigt, og museet kunne præsentere årets bedste julegave.

På genstandssiden fik museet bl.a. restaureret det store brændekomfur i herregårdskøkkenet. Komfuret er produceret på C.M. Hess' Jernstøberi i Vejle i 1880'erne og stod i mange år på herregården St. Frederikslund på Sjælland. I 2005 kom det til Gammel Estrups herregårdskøkken, hvor det er en central del af fortællingen om livet på herregården for herskab og tjenestefolk.

UDSTILLINGER

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen

I disse år har museet fokus på herregården som lokalområdets største arbejdsplads, og årets særudstillinger omhandlede derfor de mange, mange mennesker, der arbejdede på herregårdene.

I sommerens udstilling i orangeriet var fokus på folkene, der passede lysthaverne og sørgede for frugt og grønt fra driveri, køkken- og frugthave til husholdningen. Herefter fulgte efterårsferiens udstilling *Alletiders æbler,* som gennem bl.a. leg og aktiviteter fortalte historien om syltetiden, der var en af grundstenene i gårdens selvforsyning.

I årets traditionsrige juleudstilling *Jul for herskab og tjenestefolk*, foldedes julen på herregården i 1918 ud gennem hele huset fra tjenestefolkenes julemiddag i folkestuen til herskabets julefejring i stuer og sale. Julen 2024 bød på et nyt tiltag om den juletræsfest, som herskabet traditionelt afholdt for alle godsets ansatte og deres familier.

AKTIVITETER

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

Gammel Estrup præsenterede i 2024 en lang række aktiviteter året igennem. Blandt de største var 1700-talsfestivalen — Danmarks eneste af sin art — der for andet år i træk satte besøgsrekord med hele 2.982 gæster.

Allehelgensaften var velbesøgt med alle 900 billetter solgt på forhånd, og den nationale begivenhed Herregårdenes Dag satte i 2024 rekord med 51 deltagende slotte og herregårde fordelt udover hele landet.

Ved siden af de store arrangementer afholdt museet også et væld af mindre særarrangementer og temadage.

Hele året understøttede museets frivillige aktiviteterne både ved store events, juletid og i dagligdagen — i 2024 med særlig vægt på frivilligaktivering.

Gammel Estrup begyndte desuden i foråret for alvor at arbejde europæisk med en større rejse. Fokus var jobshadowing ved slottene i Potsdam finansieret af EU's Erasmus+ program.

2024 blev også året, hvor museet tog hul på klimaberegninger og strategisk arbejde med bæredygtighed — både i interne og eksterne aktiviteter.

BØRN & UNGE

Af museumsdirektør Kasper Steenfeldt Tipsmark

I 2024 videreudviklede Gammel Estrups afdeling for børn og unge udendørs tilbud til børnefamilier gennem anlæggelsen af en ny kanoanløbsplads med formidlingsområde og fokus på åens kulturhistorie.

I juni afholdt Gammel Estrup igen Børnekulturfestivallen i Norddjurs, hvor flere hundrede børn deltog i aktiviteter under temaet "Det vi bygger".

Og i efteråret lagde museet sidste hånd på et indendørs formidlingslag med digitale fortællinger og aktiviteter.

I 2024 blev der desuden gennemført et væld af undervisningsforløb, ferieaktiviteter i alle skolernes ferier, og spændende nye tiltag i løbet af året—blandt andet til jul.

Gammel Estrup er regional koordinator i Skoletjenesten, videncenter for eksterne læringsmiljøer, og i det regi blev der også udviklet og gennemført en række aktiviteter.

LØVENHOLM

UDGIVELSER

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum og Dansk Center for Herregårdsforskning udkommer med en række publikationer årligt.

Først på året udkom museets og forskningscenterets årsberetning, både fysisk og digitalt.

I efteråret blev en ny stor monografi om herregården Løvenholm udgivet — den første samlede og rigt illustrerede fremstilling om emnet.

Og op til juleperioden kunne museet lancere *Herregårdshistorie 20* med en række fagfællebedømte artikler om herregårdslandskab samt en håndfuld øvrige artikler om herregårdshistoriske emner.

Digitaliseringen af artiklerne fra tidligere udgaver af Herregårdshistorie fortsatte på tidsskriftsdatabasen Tidsskrift.dk, og viden blev løbende tilgængeliggjort på websitet danskeherregaarde.dk og via museets mange andre digitale kanaler.

FORSKNING

Af forskningschef Signe Boeskov

Forskningen på Gammel Estrup varetages af Dansk Center for Herregårdsforskning, der beskæftiger sig med forskning i de danske herregårdes historie samt forskningsformidling og netværksarbejde.

I 2024 blev indsatsen for at skrive historien om den store, men underbelyste, gruppe af tjenestefolk på de danske herregårde udbygget med nye resultater, publicering, konferencepræsentationer og indsamling af kildemateriale.

Sidst på året bar en omfattende ansøgningsindsats frugt, da der kom tilsagn om støtte til to store projekter med fokus på tjenestefolk — et ph.d.-projekt og et databaseprojekt, der udføres i perioden 2025-28.

I 2024 udkom også den store monografi *Løvenholm*, og Centeret var vært for Nordisk Slots- og Herregårdssymposium, der samlede 60 nordiske forskere på herregården Broholm på Fyn omkring temaet Nordens herregårde som dannelsescentre.

PERSONALE

Af museumsdirektør Kasper Steenfeldt Tipsmark

Gammel Estrups bestyrelse består af 9 personer udpeget i henhold til museets vedtægter.

Personalegruppen består af ca. 20 personer — heraf 14 fastansatte. Dertil kommer løst ansatte sæson- og ungarbejdere. Museumsdirektør Kasper Steenfeldt Tipsmark har ansvaret for den daglige ledelse.

Hvert år har museet desuden en række praktikanter tilknyttet i kortere eller længere forløb. I 2024 var der således 7 praktikanter i skole-, erhvervs- eller studiepraktik.

Museets frivillignetværk består af omkring 125 frivillige, der hjælper museet med forskellige opgaver — både i grupper der mødes ugentligt og ved større arrangementer.

BESTYRELSE

Bestyrelsesformand Anna von Lowzow, for Løvenholm Fonden

Næstformand Johnny Laursen, for Aarhus Universitet

Bestyrelsesmedlem Michael Ehrenreich, for Løvenholm Fonden

Borgmester Kasper Bjerregaard, for Norddjurs Kommune

Direktør Mai Louise Agerskov, for CAC Fonden

Godsejer Anne Sophie Gamborg, for Sektion for Større Jordbrug

Regionsrådsformand Anders Kühnau, for Region Midtjylland

Direktør Ulla Tofte, for Frederiksborg

Bestyrelsesmedlem Laura Hay Uggla, for CAC Fonden

TAL & STATISTIK

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

Gammel Estrup arbejder målrettet med kommunikation og oplevelser som en integreret del af museets øvrige virke. Museet er til stede på mange platforme og kanaler fysisk såvel som online. Det afspejler sig i tallene for 2024.

BESØGSTAL

88.896

BESØG PÅ HJEMMESIDER

355.800

FØLGERE FACEBOOK

13.757

FØLGERE INSTAGRAM

3.763

FØLGERE LINKEDIN

1.825

RANGERING TRIPADVISOR I MUSEETS OMRÅDE

NR. 1

ØKONOMI

ÅRSRESULTAT

	RESULTAT 2024	RESULTAT 2023
INDTÆGTER		
Statstilskud	2.602.249	2.486.106
Statstilskud midlertidigt	1.500.000	1.500.000
Statstilskud ekstra driftstilskud	255.000	1.250.000
Statstilskud udsatte energiintensive inst.	0	151.688
Kommunale tilskud	1.108.800	1.067.050
Private fonde	9.893.699	3.044.881
Offentlige puljer	2.322.442	3.107.316
Egne indtægter	3.363.763	3.711.884
Indsamlinger §8 bidrag, donationer	47.716	0
Andre driftsindtægter	504.887	402.541
Overført fra bundne reserver	14.343.553	5.384.489
Overført til bundne reserver	0	0
INDTÆGTER I ALT	**35.942.109**	**22.105.955**
UDGIFTER		
Forskning og formidling, indsamling, registrering og bevaring	25.733.476	10.280.197
Øvrige omkostninger	11.093.260	10.095.053
UDGIFTER I ALT	**36.826.736**	**20.375.250**
Resultat før renter	-884.627	1.730.705
Finansielle indtægter	994.661	697.883
Resultat før resultatdisponering	**110.034**	**2.428.588**
Overført til bundne projekter	945.000	2.195.000
Overført fra bundne projekter	950.000	36.558
RESULTAT efter resultatdisp.	**115.034**	**270.146**

Balance pr. 31. december

AKTIVER		
Anlægsaktiviteter	**0**	**0**
Omsætningsaktiviteter	16.854.190	15.772.714
Aktiver i alt	**16.854.190**	**15.772.714**
PASSIVER		
Fri egenkapital	1.285.117	1.170.083
Bundet egenkapital	6.518.027	6.523.027
Gældforpligtelser	9.051.046	8.079.604
Passiver i alt	**16.854.190**	**15.772.714**
Eventualforpligtelser	58.000	58.000

TAK TIL

FONDE

A.P. Møller Fonden
ASTRA, det nationale naturfagcenter
Augustinus Fonden
Bestles Fond
Bodil Pedersen Fonden
Brebølfonden
C.A.C. Fonden
Den Hielmstierne-Rosencroneske Stiftelse
Den Ingwersenske Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond
ELRO Fonden
Europæisk Kulturregion
Farumgaard-Fonden
Fonden til støtte af kulturhistorisk forskning
Foreningen PlanDanmark
Grosserer, konsul N.C. Nielsens Fond
Inge og Asker Larsens Fond til støtte af almennyttige formål
Knud Højgaards Fond
Kulturring Østjylland
Lemvigh-Müller Fonden
Letterstedtska Föreningen
Lions Club Norddjurs Svanerne
Løvenholm Fonden
Manufakturhandlerforeningen
Margrethe og Johs. F. la Cours Fond
Norddjurs Kommune
Nordea-fonden
Norlys Vækstpulje
Per og Lise Aarsleffs Fond
Region Midtjyllands kulturpulje
Salling Fondene
Skoletjenesten, videncenter for eksterne læringsmiljøer
Slots- og Kulturstyrelsen
Sonning-Fonden
Spar Nord Fonden
Sportgoodsfonden
Tage Nørgaard og Ulrik Nørgaards Fond
Tage Vanggaard og Hustrus Fond
Uddannelse og Forskningsstyrelsen
William O. Berntsens Fond
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

SPONSORER

Djurslands Bank A/S
Kjellerup Group A/S
Meyco A/S
Park & Landskab ApS
Vølund Varmeteknik A/S

Også en særlig tak til alle de privatpersoner, virksomheder og gode samarbejdspartnere, der har støttet museet økonomisk

GAMMEL ESTRUP

THE DANISH MANOR AND ESTATE MUSEUM IN 2024

In 2024, Gammel Estrup embarked on a new five-year plan for 2024–2028 and reached a milestone in the preservation of the main building with the roof restoration project. Despite scaffolding and high construction activity, 88,896 visitors made their way to the museum.

The museum also installed a geothermal heating system to replace the old oil furnace, secured funding for key research projects on manor house servants, expanded the collection on a national scale, inaugurated a new canoe landing site, developed new school programs for the Christmas season, expanded its flagship events, and much more — all made possible by the dedicated work and great passion of the staff and volunteers at Gammel Estrup.

2024 was also the year when a long-awaited museum reform was finally passed. In this reform, Gammel Estrup was placed in subsidy category 3, unlike other former §16 museums — the so-called specialist museums — which were placed in category 4. Gammel Estrup The Danish Manor Museum intends to apply for reclassification to ensure a better balance between state funding and the museum's national role.

The manor houses represent a unique national cultural heritage with profound significance for Denmark’s societal development.

Museum director
Kasper Steenfeldt Tipsmark

REDAKTION

Kasper Steenfeldt Tipsmark
Marie Aaberg Andersen
Signe Boeskov
Marie Kirstine Elkjær

LAYOUT

Marie Kirstine Elkjær

SKRIFTTYPE

Trebuchet MS

www.gammelestrup.dk
#gammelestrup